

mgr inż. Bogusław Radliński, dr inż. Przemysław Stachyra, mgr Anna Rawiak, dr inż.

Zbigniew Maciejewski

Roztoczański Park Narodowy - Stacja Bazowa Zintegrowanego Monitoringu Środowiska
Przyrodniczego Roztocze, ul. Biały Słup 16, 22-470 Zwierzyniec

Inwentaryzacja roślinnych gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia w zlewni badawczej Roztocze

Rok 2016 był pierwszym sezonem, w którym realizowano program dotyczący inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia. Był on realizowany zarówno na terenie całej zlewni badawczej (monitoring ogólny), jak i na 12 stałych stanowiskach - powierzchniach 10 x 10 m, na których wyznaczono po 5 powierzchni próbnych 1 x 1 m (monitoring szczegółowy).

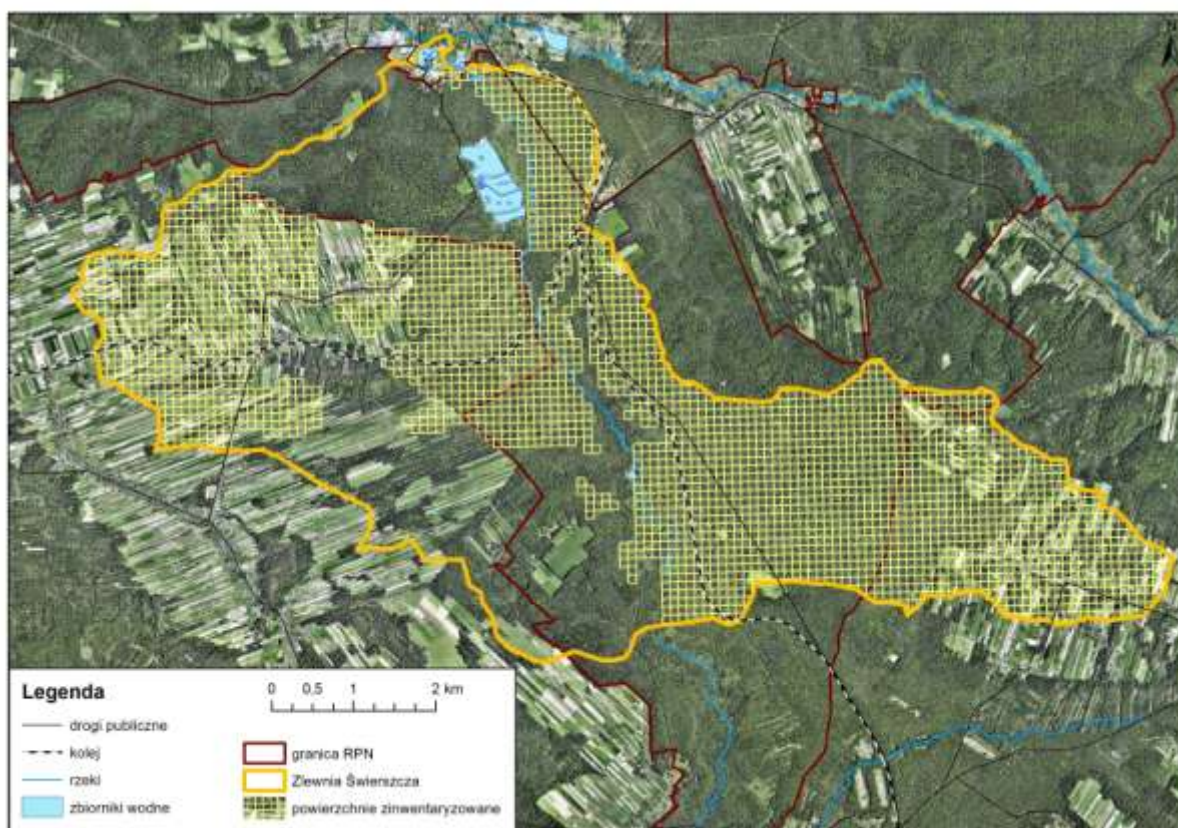
Na potrzeby monitoringu ogólnego cały obszar zlewni badawczej został pokryty siatką MGRS (Military Grid Reference System) 100 x 100 m (łącznie 4886 kwadratów), opartej na układzie UTM (Universal Transverse Mercator). Wyniki monitoringu ogólnego - lokalizacja stanowiska z podaniem gatunku rośliny inwazyjnej, zostały naniesione na mapę zlewni z siatką MGRS.

Monitoring ogólny (cała zlewnia badawcza)

Poszukiwania stanowisk roślin obcego pochodzenia - gatunków inwazyjnych prowadzone były w drugiej połowie sezonu wegetacyjnego. Dokładnej penetracji dokonano na ponad 60% powierzchni zlewni - 3144 z 4886 kwadratów (Ryc. 1). Gatunków inwazyjnych nie stwierdzono na 40% powierzchni zlewni badawczej (1276 z 3144 kwadratów).

Łącznie na terenie zlewni Świerszcza stwierdzono w 2016 roku obecność 38 gatunków roślin inwazyjnych obcego pochodzenia (Tab. 1.) co stanowi 4,25% wszystkich gatunków roślin naczyniowych na tym terenie. Niektóre gatunki o podobnym wyglądzie skartowano łącznie np: nawłóć późna i kanadyjska, włośnica zielona i sina oraz rdestowce. Nie kartowano gatunków o małych rozmiarach, trudnych do zauważenia i nie wykazujących inwazyjności w warunkach Roztocza. Do najbardziej rozpowszechnionych należą dwa gatunki pochodzących z Ameryki Północnej: przymiotno białe – bylina, oraz konyza kanadyjska – roślina roczna. Rosną jako chwasty w uprawach, na nieużytkach, wzdłuż ciągów komunikacyjnych głęboko wnikają w kompleksy leśne. Występują na około 35% powierzchni zlewni. Ponad 30%

pokrycia mają dwa inne północno-amerykańskie gatunki: czeremcha amerykańska – drzewo lub krzew, oraz nawłóć późna – bylina.

Ryc. 1. Obszar zlewni badawczej Świerszcza z siatką MGRS i zaznaczonymi kwadratami objętymi badaniami w 2016 roku

Tab. 1. Obce inwazyjne gatunki roślin stwierdzone na terenie zlewni badawczej Świerszcza w roku 2016 (za stanowisko przyjęto pojedynczy kwadrat MGRS)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Liczba stwierdzeń		Uwagi
				% pow.	
GATUNKI ZADOMOWIONE – INWAZYJNE W SKALI KRAJU					
1	<i>Acer negundo</i>	Klon jesionolistny	19	0,6	
2	<i>Amaranthus retroflexus</i>	Szarłat szorstki	44	1,4	
3	<i>Avena fatua</i>	Owies głuchy	90	2,9	
4	<i>Bidens frondosa</i>	Uczep amerykańsk	29	0,9	
5	<i>Bromus</i>	Stokłosa	19	0,6	

	carinatus	spłaszczona			
6	Conyza canadensis	Konyza kanadyjska	1080	34,4	
7	Echinochloa crus-galli	Chwastnica jednostronna	190	6,0	
8	Echinocystis lobata	Kolczurka klapowana	15	0,5	
9	Elodea canadensis	Moczarka kanadyjska	x	x	Nie kartowano, roślina wodna
10	Erigeron annuus	Przymiotno białe	1185	37,7	
11	Fraxinus pennsylvanica	Jesion pensylwański	26	0,8	
12	Galinsoga ciliata	Żółtlica owłosiona	183	5,8	
13	Galinsoga parviflora	Żółtlica drobnokwiatowa	275	8,7	
14	Helianthus tuberosus	Słonecznik bulwiasty	35	1,1	
15	Heracleum sosnowskyi	Barszcz Sosnowskiego	1	x	
16	Impatiens glandulifera	Niecierpek gruczołowaty	1	x	
17	Impatiens parviflora	Niecierpek drobnokwiatowy	153	4,9	
18	Lupinus polyphyllus	Łubin trwały	x	x	Nie kartowano w warunkach lokalnych nieinwazyjny
19	Oxalis fontana	Szczawik żółty	x	x	Nie kartowano – trudny do zauważenia
20	Padus serotina	Czeremcha amerykańska	965	30,7	
21	Quercus rubra	Dąb czerwony	98	3,1	
22	Reynoutriasp.	Rdestowiec	4	0,1	Nie rozróżniano gatunków rdestowców
23	Robinia pseudoacacia	Robinia (akacja)	100	3,2	
24	Setaria pumila	Włośnica sina	x	x	Kartowano łącznie z włośnicą zieloną
25	Setaria viridis	Włośnica zielona	882	28,3	Licniejsza niż włośnica sina, przeważa na większości kwadratów
26	Solidago canadensis	Nawłóć kanadyjska	x	x	Kartowano łącznie nawłocią późną

27	Solidago gigantea	Nawłoc późna	975	31,0	Licniejsza niż nawłoc kanadyjska, przeważa na większości kwadratów
28	Veronica persica	Przetacznik perski	x	x	Nie kartowano – trudny do zauważenia
GATUNKI ZADOMOWIONE – INWAZYJNE REGIONALNIE					
29	Ambrosia artemisiifolia	Ambrozja bylicolistna	2	x	
30	Amelanchier spicata	Świdośliwka kłosowa	55	1,7	
31	Aster novi-belgii	Aster nowobelgijski	35	1,1	
32	Cornus sericea	Dereń rozłogowy	x	x	Nie kartowano w warunkach lokalnych mało inwazyjny
33	Hordeum murinum	Erechtites jastrzębcowaty	21	0,7	
34	Parthenocissus inserta	Winobluszcz zaroślowy	68	2,2	
35	Rosa rugosa	Róża pomarszczona	9	0,3	
36	Rudbeckia laciniata	Rudbekia naga	4	0,1	
37	Rhus typhina	Sumak octowiec	5	0,2	
38	Spiraea tomentosa	Tawuła kutnerowata	2	x	

Erechtites jastrzębcowaty (21 stanowisk) i ambrozja bylicolistna (2 stanowiska) zostały po raz pierwszy stwierdzone na terenie RPN.

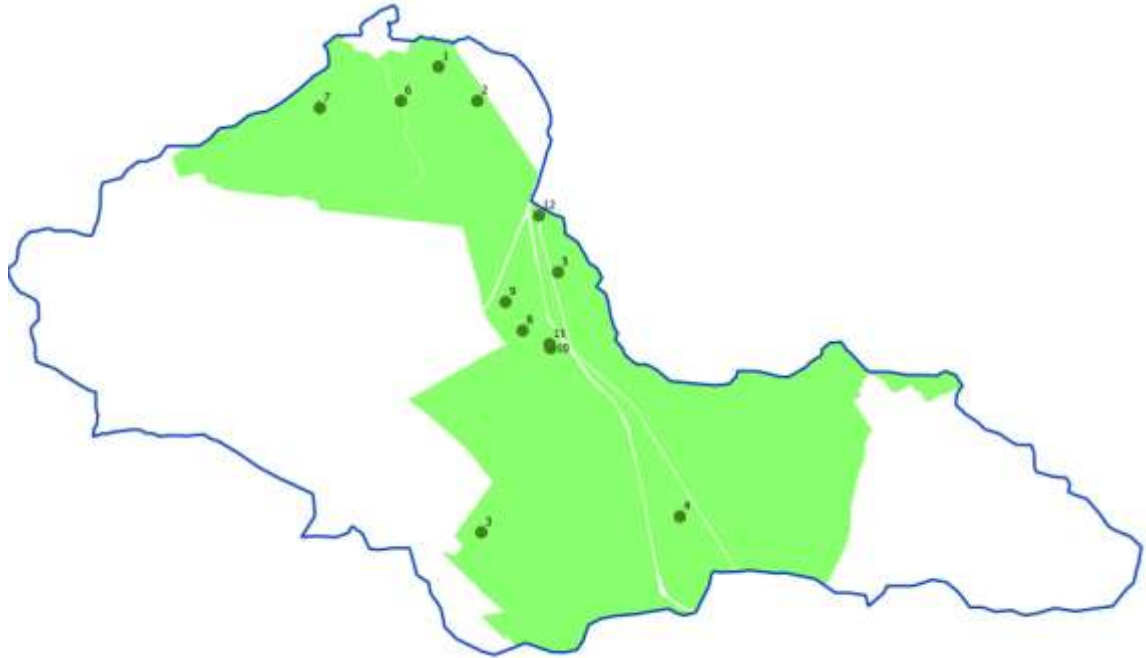
Monitoring szczegółowy (powierzchnie stałe)

Stałe powierzchnie próbne zostały zastabilizowanych w terenie. Wyznaczono je w obrębie części RPN położonej w zlewni badawczej Świerszcza (ryc. 2.)

Na 12 stanowiskach (10 x 10 m) wykonane zostały zdjęcia fitosocjologiczne metodą Braun-Blanqueta. Na powierzchniach próbnym (1 x 1m) w obrębie każdego stanowiska zinwentaryzowano pędy występujących tam gatunków inwazyjnych.

Gatunki inwazyjne stwierdzono na 8 z 12 stanowisk. Łącznie na 8 stanowiskach zinwentaryzowano 10 gatunków; czeremchę amerykańską na 7 stanowiskach, uczepek amerykański na 3, niecierpka drobnokwiatowego na 2 stanowiskach. Pozostałe gatunki inwazyjne zostały stwierdzone na pojedynczych stanowiskach: nawłoc późna, jesion

pensylwański, przymiotno białe, świdośliwa kłosowa, winobluszcz zaroślowy i erechites jastrzębcowaty. Na stanowisku gatunki inwazyjne obcego pochodzenia stanowiły od 5,13% do 21,43% wszystkich gatunków roślin naczyniowych rosnących w jego obrębie.

Ryc. 2. Rozmieszczenie stałych powierzchni badawczych (10 x 10 m) na terenie RPN w obrębie zlewni badawczej Świerzcza w 2016 r.